

Gönderim Tarihi: 28.07.2022

Kabul Tarihi: 12.09.2022

NAZARENLERİN SANATA YAKLAŞIMINDA GEÇ ORTAÇAĞ VE ERKEN RÖNESANS'A DÖNÜŞ ARAYIŞLARI

Seeking a Return to the Late Middle Ages and Early Renaissance in the
Nazarene's Approach to Art

İsmail TETİKÇİ

Doç. Dr.; Bursa Uludağ Üniversitesi
Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi, Resim-İş Eğitimi
ismailtetikci@uludag.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-5876-2145

Hilal ÇETİN

Yüksek Lisans; Bursa Uludağ Üniversitesi
hilalacetin79@hotmail.com

ORCID ID: 0000-0002-0156-5113

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bu araştırmada, Alman romantizminin içinden koparak, sanat tarihine eşsiz eserler bırakan Nazaren hareketi incelenmiştir. Kendilerini Lukas Kardeşliği olarak tanımlayan Nazarenler, İsa'nın öğretisinin özünü tüm dünyaya sanatsal yol ile iletmeye çalışmışlardır. Nazarenlere göre, yozlaşan sanat, artık kendine gelmeli ve asli görevi olan İsa öğretisini taze tutmalıdır. Nazarenler çalışmalarında sıklıkla kullandıkları sembollerle ortaçağ ve Rönesans sanatına atıfta bulunmaktadır. Çalışmada Nazarenler grubuna mensup ressamların yaptıkları bazı eserlerin çözümlenmesi bulunmaktadır. Bu eserlerde Nazarenlerin dine olan bağlılıkları ve kendilerince gerçeği aktarma çabaları açıkça görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Alman romantizmi, Lukas Kardeşliği, İsa Öğretisi, Ortaçağ ve Rönesans.

Abstract

In this research, the Nazarene movement, which broke away from German romanticism and left unique works in art history, was examined. The Nazarenes, who defined themselves as Luke Brotherhood, tried to convey the essence of Jesus' teaching to the whole world through artistic means. According to the Nazarenes, the degenerated art must now recover and keep fresh the teaching of Jesus, which is its primary duty. The Nazarenes refer to medieval and Renaissance art with the symbols they often use in their work. In the study, there are analyzes of some works made by painters belonging to the Nazarene group. In these works, the Nazarene's devotion to religion and their efforts to convey what is essential to them are clearly seen.

Key words: German Romanticism, Brotherhood of Luke, Doctrine of Jesus. Medieval and Renaissance

1. GİRİŞ

Bu çalışmanın amacı, Nazarenler adı ile anılan 19. yy Alman sanatçıların içselleştirmiş oldukları İsa öğretisinin sanattaki yansımalarını ve

yaptıkları resimlerin toplumsal kabulünün boyutlarını anlamaya çalışmaktır. Bu çalışmada Nazarenlerin çıkış noktaları, beslendikleri öğretinin derinliği ve bazı resim çalışmalarının sembolik çözümlmelerine yer verilmiştir.

19. yy başlarında Alman Romantizminin dinsel çizgisini temsil eden Nazaren (Nasıralı) hareketi, Viyana'da ki Güzel Sanatlar Akademisinde, Johann Friedrich Overbeck (1789-1869) ve Georg Ludwig Vogel (1788-1879) başkanlığındaki birkaç öğrencinin katılımıyla ortaya çıkmış ve 1809'da Aziz Luka Kardeşliği'ni kurmuşlardır. Manevi değerleri somut hale getiren geç ortaçağ ve erken Rönesans sanatına dönülmesi gerektiğini savunmuşlardır. Nazarene hareketi Hristiyanlık dünyasında maneviyatı ortaya çıkarmaya yönelik sanat anlayışı aslında erken dönem Alman romantik resminin bakiyesidir. Nazarenlerin, ağırlıklı olarak Katolik mezhebine yakın oldukları ve çoğunun Katolik mezhebine döndükleri bilinmektedir. Nazarenler, uzun saçları ve Mesih benzeri giyim tarzları ile dikkat çekmenin yanında, bazı çevrelerce alay konusu olmuşlardır. Nazarenler, İsa'nın Nasıralı olmasına atıfta bulunarak kendilerine Nazarenler ismini koymuşlardır. Nazaren, "nasıralılar" anlamına gelmektedir. Katolik inanca bağlı olsalar da temelde ayrıldıkları nokta, İsa'nın yeni bir din getirmediği, bir Yahudi olarak öldüğüdür. Bu sebeple Nazarenlerin dini ritüelleri hem Yahudi hem de Hristiyan öğeler taşımaktadır. Bu bağlamda, Hristiyanlığın gerçek ruhuyla özetlenen Latin güzelliği ve Alman içselliği birliğinin, başka bir Rönesans'ın meyvesini hiç durmadan taşıyacağına inanmışlardır. 1810'da Roma'ya taşınan grup, kısa süre sonra çevrelerine Peter Cornelius, Wilhelm Schadow, Philipp Veit ve Julius Schnorr von Carolsfeld gibi en yetenekli Alman sanatçıların çoğunu yanlarına çekmişlerdir (Andrew, 1974, s.32).

2. NAZARENLERİN ORTAYA ÇIKIŞ NEDENLERİ

Toplumlar tarihsel süreçte, milli, dini duyguların yoğunluğu ile kendi ideolojilerini, geleneklerini oluşturur ve kültürel birliktelikler yaşam tarzlarını belirginleştirir. Bazen gelenekselin inkârı, bazı grupları rahatsız etmiş ve bu durumu bir benlik kaybı, hatta yok olma sürecinin başlangıcı olarak görmüşlerdir. Böylelikle geçmişe öykünmeler yukarı ivmeli toplumsal durumun düz çizgisini inişli çıkışlı bir sürece sokmuştur. Avrupa'da yüzyıllarca çekilen ıstırapın sonrasında aydınlanma fikri filizlenmiş, değişik toplumlarda birbirini takip eden kaçınılmaz değişimler meydana gelmiştir. Aydınlanma hareketinin sonucu olan Fransız İhtilali (1789) Avrupa'da domino etkisi yaratmış ve sanatta da izleri görülmüştür. Yeni akıma göre sanat, artık dine hizmet eden araç değil, sanatçının kendini ifade ettiği bir platform olmalıdır. Nazarenler ifade edici sanatın, özü

kaybetme olduğunu düşünmüşler geleneği sürdürmek ve eserler vermek üzerinden çalışmalarını devam etmişlerdir (Abrams, 1981, s. 16-17). İtalyan sanat anlayışı ve kültürü ile Alman inanışlarının sanat anlayışının bir araya getirip sanata yepyeni bir ivme kazandırma çabasında olmuşlardır.

Napolyon'un Almanya'yı işgali ile birlikte Almanlardaki milliyetçi duygular belirginleşmiş ve işgalden kurtulmanın yollarını aramışlardır. Aslında Alman aydınlanma hareketi de bu noktada başlamıştır. Milliyetçi duygularda diğer Almanlarla birleşen Nazarenler, sanatsal anlamda ayrılıklar yaşamışlardır. Aydınlanma hareketi getirdiği sanatsal arayışlar, Nazarenler için sanatın fonksiyonunu yitirmesi anlamına gelmiştir (Schindler, 1982, s. 48).

3. NAZARENE ADI

Nazarene adı başlangıçta İncil kökenlidir. Bu terim, İsa'nın çarmıhta ölümünden sonra takipçilerini tanımlamak için kullanılmıştır. 17. yy'da "alla nazarena", Roma'da saçların uzun ve ortadan ikiye ayrıldığı bir saç modelinin adı olarak biliniyordu. "Saçlarının ve sakallarının uzamasına ve taranmamış olmasına izin veriyorlar. Soluk ten, yapay olarak nasıl üretileceğini de bildikleri güzellik için onlar için geçerlidir. Gözlerini devirmeyi ve saçlarını omuzlarına indirmeyi severler." (Bachleitner, 1976, s. 111).

Rafael ve Albrecht Dürer'in bu tarz saç modellerini kullandıkları, Nazarenler (Nasıralılar) olarak anılan sanatçıların bu şekilde giyindikleri, saçlarını bu şekilde taradıkları bilinmektedir. Goethe'nin Johann Heinrich Meyer ile yazışmalarında bu terimi kullandığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Ayrıca sanatçıyı uzun saçlı Eski Katolikler olarak tanımlayan sanat ajanı ve heykeltıraş Johann Martin Wagner'in mektuplarında da yer aldığı bilinmektedir. Sanatçılar arasındaki ideal, ön şekillendirme bağlantı noktasını yansıtan tam da bu isimdir. Bu da Katolikliğe yapılan birçok dönüşümde belgelenmiştir. Sanat tarihi açısından, Nasıralı terimini, 19. yy'ın sonlarında ve 20. yy'ın başlarında, sunaklarda ve kilise fresklerinde dini içerikle uğraşan orijinal Lukas Kardeşliği sanat anlayışına yakın olanları tanımlamak için kullanılır hale gelmiştir (Andrew, 1974, s.31).

4. HAREKETİN SOSYOLOJİK ARKA PLANI

Nazarenlerin din üzerinde yoğunlaşmasının nedeni, 1830 ve 1848¹

¹ 1830-1848 Devrimleri: 1789 Fransız İhtilali ile başlayan özgürlük ve demokrasi hareketleri, kısa zamanda tüm Avrupa'da yayılmaya başlamıştır. İşçi sınıfının, burjuva önderliğine mahkûm olmak istemeyişi, devrimlerin çıkış notasını

devrimleri ve bu devrimlerle birlikte Nazarenleri takip eden baskı olmuştur. Bu devrimlerin sonrasında Almanya, Prusya ile bir araya gelme sürecine girmiştir. Prusya'nın genel eğiliminin Protestan kökenli olduğu bilinmektedir (Atıf gerekli). Bu süreçte Protestan Katolik kutuplaşmasında Nasıralılar Katolik çizgide oldukları için perifer² düşmüş ve nispeten dışlanmışlardır. Ancak bu dışlanma onlar açısından bir avantaja dönmüştür. Çünkü Almanya içinde püriten³ hegemonya Katolikleri periferite itilmiş ve bu dışlanmışlık hissindeki topluluklar için Nazarenler bir sembol oluşturmuştur. Diğer bir değişle Nazarenler, Protestan Prusya'ya karşı kıyıda-merkez in uzağında olan Katolik Almanların sesini sanatla dillendirmişlerdir. Nazarenler bu bağlamda bir protesto kültürünün sembolü olmuşlardır.

Ancak Nazarenler dezavantajlar yaşamaya devam etmişlerdir. Örneğin kamusal alandan ve devlet memurluklarından devamlı dışlanmışlardır. İlerleyen zamanlarda protesto kültürü muhalif tutumu ile devletten dışlansa da kırsal kesim içinde değer bulmuş ve pek çok Katolik evinin içinde Nazaren resimleri veya Nazaren resimlerine benzetilen resimler popüler hale gelmiştir. Bu durum bir yönüyle dışlanmış olmanın rağmen, halk kültürüyle ve inancıyla bütünleşmişti.

Nazarenlerin sanata bakışını anlayabilmek için o dönemin neoklasisizmin ve empresyonizmin arasındaki çekişmeye bakmak önemlidir. Bu dikotomide⁴ tezat iki bakış açısı yer alır. Birincisi; 19. yy'ın ikinci yarısında filizlenen empresyonist yaklaşımdır. İkincisi ise; Nazarenlerin temsil ettiği klasisist ve romantik yaklaşımdır. Nazarenler yeni filizlenen ve dönemin modernitesi sayabileceğimiz empresyonizmden kendilerini uzak tutmuş ve aslında varlıklarını empresyonizmin zıttı olarak tanımlamışlardır. Bu dönem için empresyonizm yeniyi, modern geleneksel kiliseye karşı çıkışı, burjuvaziyi, dünyevi zevkleri ve yeni hayatı temsil etmektedir. Oysa Nazarenler muhafazakârlığı, eski geleneğe sahiplenmeyi, geleneksel kiliseyi, statükoyu⁵ temsil etmişlerdir.

Sosyolojik evrim modernite içinde bu yaklaşımı öğütmüş ve bilimsel, teknoloji, ekonomik ilerlemenin gücüyle Nazarenler 1950'li yıllara kadar sanat içinde küçümsenen ve sanatsal değeri anlaşılmayan bir çizgide

---

belirlemektedir. Fransa'dan sonra Prusya, Avusturya ve Belçika'da ayaklanmalar başlamış ve Almanya'daki işçi sınıfı da bu ayaklanmalara katılmıştır.

² Periferi: Dışarıda, kıyıda kalma durumu.

³ Püriten: Kutsal kitapları yeniden ve değişik bir anlayışla okumaya özen gösteren.

⁴ Dikotomi: İkileşim, ikililik.

⁵ Statüko: Süregelen düzenin korunması durumu, sürer durum.

kalmışlardır. 1950'lerden sonra bu siyasal ikilemlere dayanmadan konuya bir sanat tarihçisi gözüyle bakanlar tarafından Nazarenlerin değeri tekrar anlaşılmıştır. Nazaren sanatı ürünleri 19. yy'ın ikinci yarısı ve 20. yy'ın ilk yarısında dini öğreti bağlamında küçük çaplı sunak resimleri ve dindarlığı vurgulayan resimler olarak kullanılmıştır. Nazarenlerin resimleri üzerine bu dönemde çok derinlemesine bir inceleme yoktur. Bu yıllarda isimlerinin yaşamasının nedeni, evlerde bulunan düşük maliyetli ucuz resim olarak dindarlık bağlamında ki eserlerden oluşmasıdır. Nazarenlerin resimleri üzerine bu dönemde çok derinlemesine bir inceleme yoktur. Bu durum onların sanat eseri nitelikleri üzerine düşünmeye sevk edebilir. Çünkü ağırlıklı olarak isimlerin yaşamasının nedeni sanatsal bağlamda değerinin anlaşılması 1950'ler sonrasıdır. Nazarenler üzerine ilk çalışmalar 1920'ler ve 1930'lardadır. Ancak bunlar derinlikli çalışmalar değildir. Ayrıntılı çalışmalar yaklaşık otuz yıl sonra başlamıştır.1964 yılına Keith Andrews "Nasıralılar- Roma Alman Ressamlar" adlı çalışmasını yayınlamıştır. Bu çalışmayla Nazarenlerin yeniden değerlendirilmesi sağlanmıştır. Ardından 1977, 1981ve 2005 yıllarında Nazarenlere adanmış sergiler düzenlenmiştir (Crista ve Hollein, 2005, s. 188).

5. NAZARENE SANATININ TEKNİK ELEMANLARI

Nazarene sanatı bir bakıma etkisinde geliştiği klasisist anlayışın yoğun izlerini taşımaktadır. Açıkça konturlanmış figür ve nesnelere bulunmaktadır. Resimlerde kompozisyonun en baskın unsuru insan figürüdür. Nazarenlerin sanatı, teknik olarak yanlış anlaşılan bir ortaçağ sanatı görüşünden gelmektedir. Eski resimde kuşkusuz mevcut olan çizim ve konturlamanın üstünlüğü, dönemin kitap basımının gereklilikleriyle daha da vurgulanmıştır. Overbeck, "Raphael öncesi" resmin bu versiyonunu, Roma'daki orijinalini görmeden önce, dindar bir sadelik ile manastır bağlılığının eserleri olarak tanımış ve sevmiştir. Nazarenlerin resimlerinde Renklerin temel işlevi, sahneyi içselleştirmek ve ruhsallaştırmaktır. Figürler ve manzara birbirine sıcak bir armoni ile bağlanmıştır. Resmin merkezinde ya da vurgulanmak istenen figür özel olarak aydınlatılmıştır. Merkezi figürlere giden aydınlatmaya önem verilmiştir. Onların birçok resminde, kompozisyon derin bir sakinlik, içsellik ve ciddiyetle karakterize edilen bir düzenleme ile resim dramatik bir atmosfere bürünür. Bu ciddiyet, tematik olarak sıradan görünen sahneleri doğüstü hale getirmektedir. Barok klasisizminin açık kompozisyonu gökyüzünün, şeffaf mavi tonları sahneyi alegorik bir görünüye dönüştürmektedir. Resmetme biçimleri ortaçağ resmindeki derinlik ve boyama üslubunu hatırlatmaktadır. Bunlar, Nazarenleri ortaçağ modellerine bağlayan dış özelliklerdir. Betimlenen

karakterlerin yüz ifadeleri ciddi ve içselleştirilmiştir; bir tek neşeli, hatta gülen yüz görülmemektedir. Erkeklerin yumuşak, pürüzsüzce tıraş edilmiş yüz hatları dikkat çekicidir. Nazaren sanatı bu açıdan da ortaçağ modellerine benzemektedir. Erotizm, Nazarene resminde bir tema olarak neredeyse tamamen dışlanmıştır. Nazarene resimlerdeki insanlar çoğunlukla tamamen giyinik ya da güçlü kıvrımlı ve klasisist resimlerdeki bir görünüme sahip dökümlü elbiseler içinde görülmektedir. 1820'de tamamlanan Friedrich Overbeck'in Roma anıtsal fresk Olindo ve Sophronia'daki eserler, neredeyse çıplak bedenlerin temsilleri ve Julius Schnorr von Carolsfeld'in nü resimleri istisnadır (Bachleitner, 1976, s.112).

6. NAZARENE HAREKETİ RESMİNE GENEL BİR BAKIŞ

Çalışmanın bu bölümünde Nazarene ressamlarının bazı resimleri yorumlanmıştır. Yorumlamalar klasisist sanat eserleri sembolleri bağlamında ele alınmıştır.

6.1. Sanatta Dinin Zaferi

Overbeck'in Sanatta Dinin Zaferi adlı çalışması (Görsel 1) Rafael'in 'Atina Okulu' çalışmasına öykündüğü çok açıktır. Resim iki ana bölüme ayrılmıştır. Üst bölümünün ortasında Bebek İsa ve beyaz kıyafetiyle Meryem bulunmaktadır. Meryem'in beyaz kıyafeti onun saflığını ifade etmektedir. Meryem'in sağ arka tarafında bulunan figürler yeni ahit savunucularını, sol arkasında bulunan figürler ise eski ahit savunucularını ifade etmektedir. Sağ taraftaki bir figürün elindeki haç, yeni ahit ve Hristiyanlığı temsil ettiğini çok açık bir şekilde göstermektedir. Ayrıca elinde kitap olan figürün, İsa öğretisini yayan Aziz Pavlus olduğu düşünülmektedir. Sol arkada bulunan bir figürün elinde asa bulunmaktadır, bu durum figürün Musa peygamber olduğunu gösterir niteliktedir. Ayrıca aynı figürün başındaki taç, eski mısır prensi ve Musevi kralı Musa olduğu düşüncesini kuvvetlendirmektedir. Musa'nın hemen yanında bulunan, oturan figürün başındaki boynuzlar, Davut peygamber olduğunu gösterir niteliktedir. Bu bağlamda, Nazarene hareketinin İsa'nın ölürken bir Musevi olduğu ancak İsa'nın Musevi olarak yeni öğretisinin yeni ahit olduğu ilişkisi kurulabilmektedir. Meryem'in iki yanında diz çökmüş olarak resmedilen figürlerden sağ taraftaki Rafael ve sol taraftaki Dürer'dir. Rafael'in yanındaki kartal romanın açık bir sembolüdür. Sol tarafta ise elinde tablet bulunan Albert Dürer bulunmaktadır.

Resmin arka planında bir manzara göze çarpmaktadır. Manzara içindeki gotik mimari öğeler dikkat çekicidir. Sanatta Dinin Zaferi resminin manzara ile ayrılmış alt bölümünün en arkasında Leonardo da Vinci

öğrencileriyle sohbet halindedir. Resmin sol ve sağ tarafında bulunan yoğun figürlerin; ressam, din adamları ve düşünürler olduğu düşünülmektedir. Önde bulunan figürlerin altında bir Antik Yunan heykeli, tam karşısında ise bulunan Korint sütun başlığı ve bir sütun parçası bulunmaktadır. Böylece Overbeck Antik Yunan sanatına atıfta bulunmuştur.

Görsel 1. Johann Friedrich Overbeck'in, 1832-40, Sanatta Dinin Zaferi/Triumph of Religion in Art, Oil on Canvas, (Tuval Üzerine Yağlı Boya), 392x392 cm, Stadel Museum

6.2. İtalya ve Almanya

Overberg'in İtalya ve Almanya çalışmasında birbiri ile samimi iki kadın figürü bulunmaktadır. Nazarenler Romanın manevi ve sanatsal

mirasçısı olduklarına inanmaktaydılar. İtalya ve Almanya isimli resimde Hıristiyanlığın gerçek ruhunu tamamlayan Latin güzelliği ve Alman içselliğini ifade eden figürlerin birbirine doğru eğildiği ve ellerinin samimi bir şekilde bağlandığı görülmektedir. Son derece nazik ve naif bir ifade içerisinde olan figürler birbirlerine kardeşçe bağlı görünmektedirler. Sağ taraftaki figür Almanya'yı, sol taraftaki figür ise İtalya'yı temsil etmektedir. Almanya'nın arkasında bir Alman kasabası ve İtalya'nın arkasında bir İtalyan kasabası resmedilmiştir. Bu bağlamda tabloyu yorumlarken ifade edilmesi gereken en önemli unsur Nazarenlerin Katolik birleşmesinin mutluluğu ve huzurudur. Aynı zamanda bu eklektik kültürel birleşim Rafael'in sanatına da gönderme yapar. Şöyle ki; Rafael'de resimlerinde dönemi ve önceki dönemlerden birçok olguyu eklektik bir biçimde resimlerine taşımaktaydı. Bu birliktelikler özgün olma durumunu etkilememiş aksine Rafael'in yeni ve özgün bir söz söylemesine sebep olmuştur diyebiliriz. Overbeck'te İtalya ve Almanya resminde bu eklektik durum yeni Almanya düşüncesinin bir sembolüne dönüşmüştür demek mümkündür.

Görsel 2. Johann Friedrich Overbeck, 1828, İtalya ve Almanya/Italy and Germany, Oil on Canvas, (Tuval Üzerine Yağlı Boya), 94x104 cm, [Alte Pinakothek](#) , Münih

6.3. Son Yargı

Son Yargı adlı eser Münih'teki Ludwigskirche'nin büyük bölümü Cornelius tarafından tasarlanan ve uygulanan fresk süslemeleri, belki de zamanlarının en önemli duvar resimleridir. Son Yargı'nın o kilisedeki yüksek sunağın üzerindeki büyük freski, 19 m yüksekliğinde ve 12 m genişliğindedir. Aynı binadaki Yaratan, Doğuş ve Çarmıha Gerilme freskleri de büyük çaplıdır.

Son yargı adeta Michelangelo'nun Mahşer adlı resminin yeni versiyonu gibidir. İki çalışma arasındaki en belirgin fark ise Cornelius'un (non-erotik) çıplak olmayan figür tanımlamalarıdır. Son yargı ismi, kıyamete atıfta bulunmaktadır. Freskin en üstünde uhrevi varlıklar olan melekler görülmektedir. Kıyamet sonrası yargılama için beklemektedirler. Meleklerin hemen altında İsa kollarını göğze doğru açmış pozisyonda bulunmaktadır. İsa'nın başındaki hale kutsiyeti temsil etmektedir. İsa'nın sol yanında duran Meryem'in mavi kıyafeti onun seçilmiş kişi olduğunu göstermektedir. İsa'nın sol yanında kırmızı elbisesi ile vaftizci Yahya bulunmaktadır.

Her iki yanda duran aziz ve İsa taraftarları kıyametten sonra cennet müjdelenen imanlılardır ve başlarındaki hale onların kutsandığını göstermektedir. Çalışmanın bu bölümü kendini kurtaranlar kısmı gibi bulutların üzerinde resmedilmiştir. Aşağıda olan tüm hengâmeye göre çok sakin, dingin görünmektedirler. Çünkü İsa'nın yanında bulunmuş, O'nu desteklemiş ve cenneti garantilemişlerdir. Bulutlarla ayrılan keskin hattın altında kıyamet habercisi İsrail Sura üflemektedir. Çalışmanın alt bölümü, Dante'nin İlahi Komedyasındaki Cehennem tasvirini andıran katmanlara ayrılmış bir görüntü ve kargaşa içermektedir. Bu resim mahşer kurgusunun nazarenler tarafından çok büyük yenilikler olmadan yeniden betimlemesidir.

6.4. Franz Pforr Portresi

Lukas kardeşler birbirlerinin portrelerini çizmişlerdir (Görsel 4) , Overbeck'in Franz Pforr Portresi çalışmasıdır. 1810 tarihli resimde, Franz Pforr izleyiciye ciddi gözlerle bakmaktadır. Pforr "eski Alman" kıyafetleri giymekte ve asma dallarıyla çevrili bir pencerenin korkuluğunda durmaktadır. Arkasında aynı anda hem örgü ören hem de dini bir kitap okuyan hayali müstakbel eşi vardır. Kadının hemen yakınında bulunan zambaklar ortaçağ resminde kullanılan Meryem'in sembolüdür. Figür ve arka plan Almanya'yı vurgulamaktadır. İtalyan öğretisiyle betimlenmiş bir portre ve manzarada bir Alman şehri görülmektedir.

Görsel 3. Peter von Cornelius, 1836, Son Yargı/Last Judgment, Fresco, (Duvar resmi), 19 x 12 metre, Ludwigskirche, Munich

Görsel 4. Johann Friedrich Overbeck'in, 1810, Franz Pforr Portresi/ Portrait of Franz Pforr, 62x47 cm, Oil on Canvas, (Tuval Üzerine Yağlı Boya), Alte Nationalgalerie, Berlin

7. SONUÇ

Bu çalışmada 18. yy.'ın sonlarında varlık göstermeye başlayan Nazarenler incelenmiştir. Dünya modern sanata doğru yolculuk yaparken Nazarenler bir geleneğin içinde kendilerine zamanın tersine ivmeli bir yol bulmaya çalışmışlardır. Kendilerine has giyim tarzları hatta saç kesimleri bazen alay konusu olmuştur. Hz. İsa öğretisi bağlamında eserler veren Nazarenler o dönemde dini temsil eden sanat anlamına bürünmüştür. Hz. İsa'nın aslında bir Musevi olarak öldüğüne inanan Nazarenler sonrasında Katolik mezhebini benimsemişlerdir. Kiliselerde görkemli eserler veren Nazarenler Katolik dindarların evlerinin duvarlarını süsleyen eserlere de imza atmışlardır. Zamanla siyasi odakların bozucu etkisi olarak görülmüş ve

kamusal alanda iş bulmakta zorlanmışlardır.

Nazarenlerin özgün bir tarz oluşturduklarını söylemek oldukça zordur, çalışmalarında ünlü Rönesans sanatçılarına öykünmeler oldukça fazladır. Öyle ki bazı eserlere bakıldığında Rafael ya da Michelangelo etkilerini görmek oldukça kolaydır. Nazarenler çalışmalarında sembollerini oldukça sık kullanmışlardır. Hatta sembollerini ana anlatım aracı olarak kullandıklarını söylemek hiç te yanlış ya da yanıltıcı olmayacaktır.

Nazarenler günümüzde hala bir dini ekol olarak varlığını sürdürmektedir. Faaliyetlerini daha çok ABD’de sürdürmektedirler. Bugün bile kendilerine has giyim tarzları ile halkın arasından ayırt edilebilmeleri oldukça kolay olacaktır. Nazarenler günümüzde sanat bağlamından uzaklaşarak, çıkış noktaları olan dini bağlama daha yakın görünmektedirler. Hıristiyanlığın içinde bir mezhep olarak faaliyetlerini sürdüren Nazarenler, giyim tarzlarını değiştirmemişlerdir.

10. SUMMARY

This study did not study the Nazarenes, which started to exist in the late 18th century. While the world was on a journey towards modern art, the Nazarenes tried to find a way in a tradition with an acceleration against time. Their unique clothing styles and even their haircuts were sometimes ridiculed. Hz. Nazarenes, who produced works in the context of Jesus' teaching, took on the meaning of art representing religion at that time. Hz. Believing that Jesus died as a Jew, the Nazarenes later adopted the Catholic sect. The Nazarenes, who produced magnificent works in churches, also signed works that adorned the walls of Catholic religious houses. Over time, they were seen as the disruptive effect of political centers and had difficulty in finding a job in the public sphere.

It is very difficult to say that the Nazarenes created an original style, there are many imitations of famous Renaissance artists in their works. So much so that when looking at some of the works, it is quite easy to see the effects of Rafael or Michelangelo. The Nazarenes used symbols quite often in their work. In fact, it would not be wrong or misleading to say that they use symbols as the main means of expression.

Nazarenes still exist today as a religious school. They mostly carry out their activities in the USA. Even today, it will be quite easy for them to be distinguished from the public by their unique clothing styles. Nazarenes seem to be closer to the religious context, which is their starting point, by moving away from the context of art today. Nazarenes, who continued their

activities as a sect within Christianity, did not change their clothing style.

10. KAYNAKLAR

- Abrams, H. N.(1981). *On Dokuzuncu Yüz Yılın Federal Alman Cumhuriyeti*. Bu kitap bir sergiyle bağlantılı olarak yayınlandı. New York Metropolitan Sanat Müzesi'nde, 2 Mayıs 5 Temmuz 1981'den itibaren ve Kanada, Ontario Sanat Galerisi'nde, (1 Ağustos - 11 Ekim 1981)
- Andrews, K. (1974). *Nazarenes and Pre-Raphaelites* . Münih.
- Bachleitner, R. (1976). *Nazarenes*. Heyne, Münih.
- Schindler, H. (1982). *Nazarenes - 19. Yüzyılda romantik ruh ve Hristiyan sanatı*. Friedrich Pustet, Regensburg.
- Christa S. C. & Hollein, M. (2005). *Din sanat yapar. Nasıralılar*. Frankfurt Schirn Kunsthalle'deki sergi kataloğu. Walther König, Köln.

İNTERNET KAYNAKLARI

- Görsel 1: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Friedrich_Overbeck_-_The_triumph_of_religion_in_the_arts.png wikimedia sayfasına 08.08.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Görsel 2: https://it.wikipedia.org/wiki/Italia_e_Germania wikipedia sayfasına 08.08.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Görsel 3: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peter_von_Cornelius_-_The_Last_Judgment_-_WGA05273.jpg Wikimedia sayfasına 08.08.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Görsel 4: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Friedrich_Overbeck_-_Portrait_of_the_Painter_Franz_Pforr_-_WGA16794.jpg Wikimedia sayfasına 08.08.2022 tarihinde erişilmiştir.

Çatışma beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkiler bulunmamaktadır. Dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan ederiz.

Destek ve teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Katkı Oranı Beyanı: Hilal SAKİN'in Makale Katkı Oranı %50; İsmail TETİKÇİ'nin Makale Katkı Oranı %50.

